Bat. Gen.
VI
430

VOORLOOPIG REGLEMENT
VOOR DE
VELDARTILLERIE.

I. HET ONBESPANNEN ENKELE STUK.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI 430
No. 2

VOORLOOPIG REGLEMENT

VOOR DE

VELDARTILLERIE.

I. HET ONBESPANNEN ENKELE STUK.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

BATAVIA
LANDSDRUKKERIJ
1913.

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.

Tanggal : 1-07-2010
Nomor Induk : 1323/PM-Nuzul/2010
BIB - ID : 8687660
ITEM - ID : 0000382871
Asal : Museum Pusat

INHOUD.

		PUNT.	BLADZ.
	ALGEMEENE BEPALINGEN		7
I.	AFZONDERLIJKE VERRICHTINGEN	1	8
A.	**Van den Stuks-Commandant**		8
	Algemeen	2	8
	Het geven van den richthoek	3	8
	Het openen van het sluitstuk	4	9
	Het sluiten van het sluitstuk	5	9
	Het aftrekken aan de rechterzijde	6	9
	Het remmen en ontremmen	7	10
B.	**Van den richter**		10
	Het afnemen en het plaatsen van het tempeerkistje	8	10
	Het losmaken en aanhalen van den klembeugel	9	11
	Het ontsluiten en sluiten van den wiegklauw	10	11
	Het plaatsen en uitnemen van de beschermstang	11	11
	Het openen en sluiten van de bovenste schildopening	12	12
	Het openen en sluiten van de onderste schildopening	13	12
	Het aftrekken aan de linkerzijde	14	12
	Het plaatsen en uitnemen van het opzetverlengstuk	15	13
	Het plaatsen en uitnemen van den richtkijker	16	13

	PUNT.	BLADZ.
Het opheffen van den invloed van den scheeven radstand	17	13
Het zijdelings verplaatsen van het kanon op de affuit	18	13
Het plaatsen van het noodvizier	19	14
Het richten	20	14
Het stuksgewijze verzekeren van de zijdelingsche richting door middel van een hulprichtpunt	21	16
Het richten met het noodvizier	22	16
Het richten met het richtlood	23	16
C. Van den tempeerder		16
Het nemen, plaatsen en bergen van het tempeertoestel	24	16
Het stellen van het tempeertoestel	25	16
Het tempeeren	26	18
Het tempeeren met den tempeersleutel	27	18
D. Van den lader		19
Het losmaken en bevestigen van het achterstuk	28	19
Het uittrekken en inbrengen van den aanslaghefboom	29	19
Het neerslaan en opklappen van het onderschild	30	19
Het hulprichten	31	20
Het laden	32	20
Het ontladen	33	21
E. Van den patroontoevoerder		21
Toevoeren van patronen	34	21
F. Van nº. 5		22
Het verplaatsen van de richtboomen	35	22

		PUNT.	BLADZ.
II.	VERRICHTINGEN VAN DE GEZAMENLIJKE BEDIENING EN BEWEGINGEN VAN HET STUK.		23
	Algemeene bepalingen	36	23
	Opstelling	37	24
	In batterij stellen	38	24
	Verrichtingen tijdens en na het afleggen.	39	26
	Reglementaire bediening	40	28
	Verrichtingen vóór het opleggen	41	36
	Opleggen	42	37
III.	MAATREGELEN BIJ INCOMPLETE BEDIENING .	43	38
IV.	MAATREGELEN BIJ GEBREKEN AAN HET MATERIEEL	44	39
V.	MAATREGELEN BIJ HET VUREN EN BIJ EXERCITIE		40

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

LIJST VAN AFKORTINGEN VOORKOMENDE IN R. V. A. I, II EN III.

A. = Aanslag(en).
A rijder = Achterrijder.
I^{e} Afd. G.T. = 1^{e} Afdeeling gevechtstrein.
B.C. = Batterijcommandant.
Caw. = Caissonachterwagen(s).
C^{o}. (C$^{o's}$.) = Commando('s).
Cs. = Caisson(s).
G. = Granaat of granaten.
GK. = Granaatkartets(en).
GKT. = Granaatkartets(en) in tijdstelling.
GKS. = Granaatkartets(en) in schokstelling.
GK.0.
GK.-Nul } = Granaatkartets(en) op 0 getempeerd.
GKLS. = Granaatkartets(en) met verlaagde springpunten.
Korp^{l}. = Korporaal.
R.V.A. = (Voorloopig) Reglement voor de veldartillerie.
sec. = seconden.
S.C. = Sectiecommandant(en).
St.C. = Stukscommandant(en).
SH. = Springhoogte(n).
T. = Tempeering.
Vm. = Vuurmond(en).
ZV. = Zonder vertraging.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

De sergeanten-majoor, de Europeesche sergeanten en korporaals moeten het geheele reglement kunnen onderwijzen en alle verrichtingen kunnen uitvoeren. De Eur. kanonniers moeten bedreven zijn in de verrichtingen van N°. 2 tot en met N°. 8. De daartoe geschikte kanonniers worden ook opgeleid voor de verrichtingen van N°. 1. De Inlandsche kanonniers moeten bedreven zijn in de verrichtingen van N°. 3 tot en met N°. 8.

De uitvoering van de commando's in de punten 38, 39, 41 en 42 en van de reglementaire bediening van het in batterij staande stuk moet door het bovengenoemde kader woordelijk worden gekend.

De oefening volgens dit reglement vormt slechts een vóóroefening voor de exercitie met het bespannen enkele stuk (R. V. A. V sub E.) en voor die met de in stelling staande batterij, (R. V. A. II Hoofdstuk II en R. V. A. III).

Met afgerichte kanonniers zal daarom het in batterijstellen als regel overeenkomstig R. V. A. V punt 92 e. v. worden beoefend.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

I. AFZONDERLIJKE VERRICHTINGEN.

1. De St.C. geeft den richthoek voor de afstanden en is bij snelvuur aftrekker.

N°. 1 is richter en — behalve bij snelvuur — aftrekker.

N°. 2 is tempeerder.

N°. 3 is lader en hulprichter.

N°. 4 is patroontoevoerder.

N°s. 5, 6, 7 en 8 hebben bij het in batterij staande stuk geen functie. Na het in batterij stellen begeven zij zich naar de voorwagens.

A. Van den stukscommandant (St.C.).

2. De St.C. zorgt voor de juiste opstelling van zijn stuk. Van elke beschadiging van het materieel en elke vertraging in de bediening gedurende het vuur tracht hij onmiddellijk de oorzaak weg te nemen. Is dit niet mogelijk, dan rapporteert hij een en ander aan den S.C.

Hij wijst den richter het richtpunt aan, zoo noodig door zelf daarop te richten, controleert in het algemeen den stand van het tempeertoestel, de richting en den stand der richtmiddelen, en houdt aanteekening van de noodige gegevens voor het vuur. Hij doet de noodige C$^{o's}$. voor zijn stuk.

3. Het geven van den richthoek aan het kanon.

C°. Afstand .....
B. v. Afstand 30 of 21—75.
Aan het afstandswiel het kanon op- of neerdraaien, totdat op de afstandsschijf de gecommandeerde afstand staat tegenover den wijzer.

4. Het openen van het sluitstuk voor het eerste schot.
De veiligheidsklink op „**vuur**" zetten, den krukpal indrukken en met een krachtigen doorgaanden druk de kruk zoover mogelijk rechtsom draaien.

5. Het sluiten van het sluitstuk na het laatste schot.
De duim van de opsluitpin naar voren drukken en daarna de veiligheidsklink op „**veilig**" stellen.

6. Het aftrekken aan de rechterzijde.
a. Voor het eerste schot.
Bij het afvuren van het eerste schot wordt steeds aan de rechterzijde afgetrokken en begeeft de bediening zich buiten de raden der affuit op het C°. van den St.C.

Buiten de raden.

De St.C. plaatst zich front naar het stuk, vat met de volle linkerhand de greep van het aftrektouw, haalt dit met een krachtigen ruk naar zich toe, en laat het daarna onmiddellijk los.
NB. Wanneer bij uitzondering de remschop bij het eerste schot nog in het geheel niet gepakt heeft, is het noodig, om ook voor het 2de (c. q. 3de enz). schot nog op gelijke wijze af te trekken.

Heeft daarentegen de remschop reeds van den aanvang af vasten steun, dan kan al dadelijk de bediening de normale plaatsen innemen.

b. Voor de volgende schoten.

Alleen bij snelvuur wordt door den St.C. afgetrokken; overigens geschiedt dit slechts bij uitzondering, b. v. wanneer de linker aftrekinrichting defect is of wanneer het kanon dermate onvoldoende inloopt, dat het links aftrekken niet meer kan worden toegepast.

De St.C. trekt nooit af, vóórdat de richter gewaarschuwd heeft: „Klaar".

De St.C. vat de greep van het aftrektouw met de volle linker- of rechterhand aan, beweegt deze met een krachtigen doorgaanden ruk voor zich langs en laat daarna onmiddellijk de greep los. (Wordt dit laatste nagelaten, dan wordt bij den terugloop van het kanon de greep uit de hand gerukt).

7. Het remmen en ontremmen.

Het remmen geschiedt eerst nadat het kanon voor het eerste schot gericht is en de staart door N°. 3 dus niet meer verplaatst behoeft te worden.

Om te remmen en te ontremmen wordt gewerkt aan het draaiwiel achter het schild.

B. Van den richter. (No. 1).

8. Het afnemen van het tempeerkistje van voor- of achterstuk van de affuit en het weder plaatsen.

a. Afnemen. Men vat de beide oogen aan en trekt daaraan naar boven en tegelijk naar achteren.

b. Plaatsen. Men plaatst het kistje midden

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

op de affuit en schuift het naar voren, terwijl men het tegelijk een weinig naar beneden drukt. Bij het plaatsen op het voorstuk van de affuit het kistje met den voorkant tot ongeveer halverwege de geleiplaten op de affuit plaatsen en daarna naar voren te schuiven.

9. Het losmaken en aanhalen van den klembeugel.

a. Losmaken. Het veerende handvat wordt benedenwaarts uit zijne ligplaats gedrukt en daarna achterwaarts omgelegd.

b. Aanhalen. Het handvat wordt naar voren gedraaid en daarbij zooveel benedenwaarts gedrukt, dat het in zijne ligplaats springt.

10. Het ontsluiten en sluiten van den wiegklauw.

a. Ontsluiten. Het veerende handvat uittrekken en den klauw naar achteren overleggen totdat het handvat weder inspringt.

b. Sluiten. Nadat de wieg is afgedraaid tot zij rust op het wiegkussen, hetgeen alleen mogelijk is als de wieg midden op de affuit is geplaatst, wordt in tegengestelden zin gehandeld als voor het ontsluiten is aangegeven.

11. Het plaatsen en uitnemen van de beschermstang.

a. Plaatsen. De stang met het vierkante einde — de platte veer naar links — in de vierkante doorboring van het scharnierstuk zoover mogelijk naar voren drukken.

b. Uitnemen. Het bled van de platte veer

naar rechts drukken en gelijktijdig de stang naar achteren uittrekken.

12. Het openen en sluiten van de bovenste schildopening.

a. Openen. Den veerenden bout naar links trekken en de draaiklep naar voren duwen — daarbij den bout loslatende —, totdat het bouteinde weer inspringt.

b. Sluiten. Den veerenden bout naar links trekken en aan het achter het schild uitstekende hefboomgedeelte van de draaiklep deze laatste neerklappen, totdat de inmiddels weer losgelaten veerende bout weer inspringt.

13. Het openen en sluiten van de onderste schildopening.

a. Openen. Den veerenden knop naar achteren trekken en tegelijk de draaiklep 180° omdraaien, in welken stand de knop weer inspringt.

NB. Dit behoeft alleen te geschieden, wanneer bij uitzondering gericht wordt met den ondersten zoeker.

b. Sluiten. Geschiedt in tegengestelden zin.

14. Het aftrekken aan de linkerzijde.

Bij Langzaam vuur en bij Lagenvuur wordt, behalve voor het eerste c. q. ook nog voor het 2de, 3de enz. schot, steeds aan de linkerijde afgetrokken.

C°. Vuren.

N°. 1 trekt af op C°. van den St. C., die daartoe commandeert:

Stuk = Vuur.

Om af te trekken wordt de aftrekhefboom met een krachtigen doorgaanden ruk naar achteren getrokken. Bij eenige oefening kan dit geschieden zonder het richten te staken.

15. Het plaatsen en uitnemen van het opzetverlengstuk.
Zie R. V. A. II p. 21 en 22 (1).

16. Het plaatsen en uitnemen van den richtkijker.
Zie R. V. A. II p. 20—23.

17. Het opheffen van den invloed van den scheeven radstand.
Zie R. V. A. II p. 64 en 65.

18. Het zijdelings verplaatsen van het kanon op de affuit.
Om het kanon midden op de affuit te plaatsen wordt aan het zijwaartsche draaiwiel gedraaid, totdat de linkerkant van den afleesnok tegenover de nul van de verdeeling staat.
Om de monding van het kanon naar links (rechts) te verplaatsen, moet het draaiwiel gedraaid worden in de richting van de overeenkomstige pijl.
Eene geheele omdraaiing van het wiel noemt men een **slag.**
Bij het **spreiden** wordt van dit zijwaartsche draaiwiel gebruik gemaakt.
C°. SPREIDEN.....SCHOTEN.

---

(1) R.V.A. II is Reglement Veld-Artillerie II. Het Richten.

Nadat één schot is gedaan in de richting, waarin het stuk aanvankelijk gesteld was, wordt vóór elk volgend schot het draaiwiel één slag naar links gedraaid; na elken slag zegt de richter: „K l a a r". Nadat het gecommandeerde aantal schoten is afgevuurd, wordt weder op het richtpunt gericht.

Wanneer **vooruitgaand vuur met spreiden** wordt afgegeven, is het

C°. SNELVUUR
SPREIDEN.....SCHOTEN
VOORUITGAAND.....MAAL.

Nadat op den eersten afstand is gespreid en weer op het richtpunt gericht, wordt dit nog zooveel maal verricht als in het C°. is aangegeven. De St.C. commandeert hierbij telkens den nieuwen afstand en de noodige gegevens.

B. v. C°. van den onderwijzer:
AFSTAND 2350
SNELVUUR
SPREIDEN 4 SCHOTEN
VOORUITGAAND TWEE MAAL.

De St.C. commandeert:
AFSTAND 2350. SNELVUUR SPREIDEN 4 SCHOTEN
daarna „ 2450 „ „ „
en „ 2550 „ „ „

19. H e t p l a a t s e n v a n h e t n o o d v i z i e r.
Zie R. V. A. II p. 24.

20. H e t r i c h t e n.
a. H e t g e v e n v a n d e z i j d e l i n g s c h e r i c h t i n g.
C°'s. (R i c h t p u n t) (c. q. D o e l)
STUK.....

B. v. KENBARE BOOM.
STUK 42 — 18 (0 — 12; 26 — 0).

N°. 1 stelt den richtkijker voor den zijdelingschen stand, roept den stand hoorbaar voor den St.C. af, richt op het richtpunt en roept „Klaar".

Zie R. V. A. II p. 27—29, 43 en 44.

Verandert de stand van den richtkijker, dan wordt de nieuwe stand gecommandeerd, dan wel:

STUK.....MEER (MINDER).

Op dat C°. geeft de St.C. den nieuwen stand op aan den richter, die verder handelt als boven.

b. Het geven van de hoogterichting, met den terreinhoekmeter.

C°. TERREINHOEK.....

B. v. TERREINHOEK 180 (200, 225).

N°. 1 stelt den terreinhoekmeter op de gecommandeerde verdeeling, leest den stand hoorbaar voor den St.C. af en draait aan het terreinhoekwiel totdat de luchtbel inspeelt.

Zie R. V. A. II p. 30—31, 51 en 52.

Bij verandering van den terreinhoek wordt de nieuwe stand gecommandeerd dan wel:

TERREINHOEK.....MEER (MINDER).

In het laatste geval geeft de St.C. den nieuwen stand op aan N°. 1, die verder handelt als boven.

c. Het geven van de zijdelingsche en de hoogterichting.

C°'s. (Doel)
STUK.....
DIRECTE HOOGTERICHTING,
of (Richtpunt)
STUK.....
TERREINHOEK.....

N°. 1 stelt den richtkijker, controleert z. n. den

stand van het hoogterondsel, stelt z. n. den terreinhoekmeter, geeft de zijdelingsche en de hoogterichting en roept, hoorbaar voor den St.C. „Klaar".
Zie R. V. A. II p. 56—60.

21. Het stuksgewijze verzekeren van de zijdelingsche richting door middel van een hulprichtpunt.
Zie R. V. A. II p. 66—68.

22. Het richten met het noodvizier.
Zie R. V. A. II p. 35—37, 45, 53, 54, 61, 69.

23. Het richten met het richtlood.
Zie R. V. A. II p. 46 e. v.

C. Van den tempeerder. (No. 2).

24. Het nemen en bergen van het tempeertoestel en het plaatsen ervan.
Het toestel wordt normaal uit het door N°. 5 gereed gezette tempeerkistje — bij uitzondering uit de ligplaats in den Caw. — genomen en op de daarvoor bestemde pin van den gekipten Caw. gestoken. Wanneer geen Caw. in stelling mocht zijn, wordt het toestel op de pin van het tempeerkistje geplaatst. Om het tempeertoestel te bergen wordt het van de pin genomen, gesteld op den afstand 30 en de regelaar op 16 en geborgen in het tempeerkistje; — bij uitzondering in de ligplaats in den Caw. —.

25. Het stellen van het tempeertoestel.

a. Voor den regelaar. Bij den aanvang van elk GK.-vuur wordt de stand van den regelaar gecommandeerd:

C°. REGELAAR.....
b. v. REGELAAR 22 (18).

Door draaien aan het rondsel wordt het gecommandeerde getal tegenover de wijzerstreep gesteld, waarna de tempeerder hoorbaar voor den St.C. den stand afleest, dus b. v. „REGELAAR 22".

Is daarna verandering van regelaarstand noodig, dan kan naar omstandigheden de nieuwe stand gecommandeerd worden, dan wel het

C°. REGELAAR.....MEER (MINDER).

De St.C. geeft aan N°. 2 den nieuwen regelaarstand op. N°. 2 stelt den regelaar en roept den nieuwen stand weer af.

b. Voor den afstand.

C°. AFSTAND.....
b. v. AFSTAND 27.

Het knopje aan de rechterbovenzijde wordt naar buiten getrokken en tegelijkertijd gedraaid, totdat de afstand van de afstandverdeeling overeenkomt met de wijzerstreep, waarna N°. 2 den afstand hoorbaar voor den St.C. afroept.

Eerst wordt de afstand en daarna de regelaarstand gecommandeerd en in deze volgorde geschiedt dan ook het stellen en dus ook het afroepen door den tempeerder. Wordt de afstand gewijzigd, doch blijft de regelaar onveranderd, dan wordt deze niet opnieuw gecommandeerd.

Bij G.K. Nul-vuur wordt de regelaar gesteld op 18, de afstand op 0.

c. Voor schok.

C°. SCHOK.

Het afstandsknopje draaien, totdat het kruis (+) overeenkomt met de wijzerstreep, waarna N°. 2 afroept:

„Schok".

De regelaar moet hierbij op 18 staan.

26. Het tempeeren.

Met de linkerhand het handvat eerst lichten en daarna een geheele omwenteling naar rechts omdraaien. Bij „Langzaam vuur" en bij „Lagenvuur" wordt steeds op elk C°. slechts één GK. getempeerd; bij „Snelvuur" onmiddellijk na elkaar zooveel GK. als in het C°. worden genoemd.

Het C°. hiervoor is:

Snelvuur.....schoten,

of Snelvuur spreiden.....schoten,

of Snelvuur .... schoten, vooruitgaand .. maal,

of Snelvuur spreiden....schoten, vooruitgaand ..maal,

In de beide laatste gevalleen commandeert de St.C. telkens den nieuwen afstand en het aantal schoten op dien afstand.

N°. 2 tempeert telkens zooveel patronen als er op den gecommandeerden afstand moeten worden verschoten en telt overluid voor elken afstand het aantal getempeerde patronen.

Na het tempeeren van een GK. vat de tempeerder de patroon met de rechterhand en geeft deze door aan den lader.

27. Het tempeeren met den tempeersleutel.

N°. 4 plaatst de patroon op een of ander voorwerp, zóó dat de bodem niet met den grond in aanraking kan komen, en houdt de patroon verticaal.

N°. 2 draait den sasring totdat de vereischte verdeeling tegenover de afleesstreep staat. Is de regelaarstand 18, dan komt de tempeering overeen met den afstand. Bij andere regelaarstanden is dit niet zoo (1).

D. Van den lader. (No. 3).

28. Het losmaken en weder bevestigen van het omgelegde achterstuk van de affuit op het voorstuk.

Voor het losmaken het veerende handvat van den halfronden bout onder den rechter richtboom aanvatten, dit aan de onderzijde naar buiten en tegelijk aan de bovenzijde naar binnen drukken en daarna zooveel mogelijk naar voren omleggen. Voor het weder bevestigen het handvat zoover naar achteren draaien totdat het inspringt.

29. Het uittrekken en inbrengen van den aanslaghefboom.

Den knop van den veerenden stuitbout naar buiten trekken en tegelijkertijd den hefboom naar achteren trekken dan wel naar voren duwen, totdat de stuitbout, die inmiddels losgelaten wordt, inspringt.

30. Het neerslaan en opklappen van het onderschild.

Voor het neerslaan wordt het handvat van den trekstang achter de rechter affuitzitplaats naar achteren getrokken, waarna het schild naar beneden valt.

---

(1) In de batterij de tempeering te vragen aan een nevenstuk.

Voor het opklappen wordt het handvat wederom naar achteren getrokken, totdat N°. 4 bij het schildhandvat aan de linkervoorzijde het onderschild heeft gelicht.

31. Het hulprichten.

Op aanwijzing van N°. 1, die daartoe zegt: „STAART RECHTS (LINKS) en HALT" of „EEN WEINIG RECHTS (LINKS) en HALT", den affuitstaart naar rechts of links verplaatsen — na vooraf c. q. de patroon, die hij in de hand heeft, te hebben gegeven aan N°. 2 —; daarbij bij groote verplaatsingen de affuitstaart bij de richtboomen oplichten, voor kleine verplaatsingen verschuiven. Is de grove zijdelingsche richting aldus volbracht, dan drukt N°. 3 aan de richtboomen de remschop in den grond. Staat de vuurmond op harden grond (verharden weg) waarin de remschop vermoedelijk niet zal pakken, dan moet met het pikhouweel een gleuf gemaakt worden. Dit geschiedt op aanwijzing van den St.C.

Kan N°. 1 beoordeelen hoeveel ongeveer de staart verplaatst moet worden, dan zegt hij b. v.:

STAART 50 LINKS.

N°. 3 zet met behulp van de verdeelingen op het schild en een punt in het voorterrein den staart het opgegeven aantal °/₀₀ om. Zie R. V. A. II, p. 43 en 80.

32. Het laden.

Bij het laden kan de lader òf eene knielende òf eene bukkende houding aannemen en zich overigens zoo stellen als hem het gemakkelijkst is voor zijne verrichtingen.

C°. LAADT.

De patroon — met den kop rustende in de linkerhand en met de vlakke rechterhand tegen den bodem — in het laadgat brengen en met den rechtervuist daarna met een krachtigen doorgaanden druk zoo ver mogelijk naar voren schuiven, totdat het sluitstuk zich sluit en de hand wegdrukt.

33. Het ontladen.

C°. ONTLADEN.

Het sluitstuk langzaam openen en daarbij zoodra mogelijk met de hand den hulsrand aanvatten om de werking van den uitwerper te ondersteunen. (De uitwerper is geconstrueerd voor het uitwerpen van de leege huls en niet voor de zooveel zwaardere patroon). De patroon bij den hulsrand naar buiten trekken.

E. Van den patroontoevoerder. (No. 4).

34. Toevoeren van patronen.

Wanneer in het C°. de projectielsoort niet wordt genoemd, wordt steeds met GK. gevuurd.

De patroontoevoerder neemt de GK. patroon uit den Caw. (c. q. van de gereed gelegde munitie) en plaatst deze één voor één in het tempeertoestel, hierbij zorgende, dat de patroon loodrecht en zonder schok in hare ligplaats komt.

Bij het nemen van patronen uit den Caw. worden eerst de patronen uit de bovenste rij genomen, daarna die van de onderste rij, daarna die van de op één na bovenste rij enz.

Is reeds een patroon in het tempeertoestel gestoken en moet de tempeerder de verdeeling verstellen, dan licht de patroontoevoerder de patroon uit.

F. Van No. 5.

35. Het verplaatsen van de richtboomen.

Met den voet de trede van den veerenden voetbeugel naar voren drukken en den boom verplaatsen (van vervoerstand in richtstand of omgekeerd), totdat de veerende nok inspringt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

II. VERRICHTINGEN VAN DE GEZAMENLIJKE BEDIENING EN BEWEGINGEN VAN HET STUK.

36. Algemeene bepalingen.

Vóór den aanvang der oefening wordt het materieel onder toezicht van den parkmeester door de bedieningsmanschappen gereed gezet. Laat de ruimte het toe, dan wordt het stuk met éénen opgesteld, anders met tweeën.

De hangsloten worden afgenomen.

Verder moet (moeten):

a. de opzet geplaatst en geregeld zijn;
Zie R. V. A. II p. 16 e. v.

b. de terreinhoekmeter op 200 gesteld zijn;

c. de richtkijker in de kijkerkist gesteld zijn op kijkerstand 0 en hoogterondsel 200;

d. het tempeertoestel gesteld zijn op de afstandverdeeling 30 en den regelaarstand 16;

e. de wieg behoorlijk vastgezet zijn door den wiegklauw en het achterstuk van de affuit door den halfronden bout;

f. het handvat van den klembeugel vastgezet zijn (1);

g. het tempeerkistje behoorlijk bevestigd zijn;

h. de buizen der G. gesteld zijn op Z.V.

---

(1) Noodig om te voorkomen, dat gedurende het vervoer vuil tusschen klembeugel en affuit dringt, in welk geval de klembeugel niet behoorlijk kan worden aangehaald.

37. Opstelling.

Een stuk bestaat uit een vuurmond en een caisson.

Het stuk staat „MET ÉÉNEN", als de affuit en de Caw. opgelegd zijn en de caisson achter, „MET TWEEËN", als deze naast den vuurmond is geplaatst. (Zie fig. 1 en 2). De richting „voorwaarts" is die van de disselboomen.

Het stuk staat „IN BATTERIJ", als de afgelegde Caw. links staat van de afgelegde affuit (zie fig. 3), en als de voorbereidingen zijn getroffen om het vuur te kunnen openen. De monding en de langboom wijzen beide naar voren. De voorwagens zijn 20 × achter affuit en Caw. opgesteld met de disselboomen naar achteren; de caissonvoorwagen rechts.

De bediening is opgesteld:

Met éénen als in fig. 1.

Met tweeën als in fig. 2.

Bij het in batterij staande stuk als in fig. 3.

38. In batterij stellen.

Wanneer bij de onbespannen oefeningen geen afzonderlijke manschappen voor het rijden met de voorwagens zijn aangewezen, wordt dit bij het in batterij stellen van den vuurmond door personeel van den caisson verricht en omgekeerd.

Bij het afleggen van affuit of Caw. wordt z.n. de disselboom gelicht door een der bedoelde manschappen.

A. Voorwaarts.

C°. VOORWAARTS = IN STELLING.

Dit geschiedt bij de onbespannen exercitie steeds uit de formatie met éénen. De affuit wordt afgelegd

en rechtsomkeert gewend. De voorwagen wordt linksomkeert gewend op het C°. van den St. C.

VOORWAGEN LINKSOMKEERT = MARSCH.

en naar zijne plaats gebracht.

Zoodra de ruimte het toelaat, wordt de Cs. links naast de affuit gereden en de Caw. afgelegd, waarna op het C°. van den Korp[1].

VOORWAGEN LINKSOMKEERT = MARSCH.

de voorwagen wordt gewend en naar zijne plaats gebracht.

B. Achterwaarts.

C°. ACHTERWAARTS = IN STELLING.

Dit geschiedt bij de onbespannen exercitie steeds uit de formatie met éénen.

De affuit wordt afgelegd en de voorwagen weggereden op het C°. van den St.C.

VOORWAGEN VOORWAARTS = MARSCH.

De Cs. wordt op de daarvoor bestemde plaats naast de affuit opgereden; de Caw. afgelegd en gewend en de voorwagen weggereden, waartoe de Korp[1]. commandeert:

VOORWAGEN VOORWAARTS = MARSCH.

Beide voorwagens worden naar hunne plaatsen gebracht.

C. Zijwaarts.

C°. RECHTS (LINKS) = IN STELLING.

Dit geschiedt bij de onbespannen exercitie steeds uit de formatie met tweeën.

Affuit en Caw. worden afgelegd en in de goede richting gewend, waarbij de Caw. links van den Vm.

wordt gebracht. De voorwagens worden op het C°. van den St.C.

VOORWAGENS LINKS (RECHTS) = MARSCH.

op hunne plaatsen gebracht.

39. Verrichtingen van de bediening tijdens en na het afleggen.

A. Bij den vuurmond.

N°. 1 neemt het tempeerkistje van de affuit en geeft dit aan N°. 5, die het op de linker aszitplaats legt. N°. 1 legt het handvat van den klembeugel en N°. 3 dat van den halfronden bout om; zij lichten daarna de affuit bij de handvatten uit den haak, waarbij N°. 1 de veerende sluitklep naar beneden drukt.

N°s. 1 en 3, geholpen door N°. 5, klappen het achterstuk van de affuit om, en, terwijl N°. 3 aan het handvat blijft lichten, slaat N°. 1 het handvat van den klembeugel weer terug; zij strijken dan den staart.

N°. 5 helpt aan de richtboomen het achterstuk omklappen, neemt den draagband uit het gereedschapskistje, haakt de haken in de oogen der draagboomen, plaatst zich tusschen de draagboomen en licht den staart van den grond.

N°s. 1, 3, 5 en 7 wenden z.n. den Vm. totdat de monding in de goede richting is gekomen (1).

NB. Moet de Vm. nog belangrijk met handen verplaatst worden, dan plaatst N°. 5 het tempeerkistje na het omklappen van het achterstuk eerst op de affuit. Na het rechtsomkeert

(1) In sommige gevallen kan het noodig zijn om eerst den Vm. te wenden en daarna het achterstuk der affuit om te klappen.

wenden brengen N°s. 1, 3, 5 en 7 den Vm. zoo ver als noodig vooruit . Zoo noodig helpt de bediening van den Cs.

N°. 5 verplaatst de richtboomen van den vervoerstand in den richtstand.

N°s. 5 en 7 begeven zich naar den voorwagen.

N°. 1 ontsluit den wiegklauw, neemt de opzetstop uit, bergt deze in het affuitkistje, neemt daaruit den richtkijker, de beschermstang en c. q. het opzetverlengstuk en plaatst deze. Vervolgens plaatst hij zich op de linker zitplaats, front naar voren, en draait aan het terreinhoekwiel het kanon op, totdat de luchtbel van den terreinhoekmeter ongeveer inspeelt.

N°. 3 schuift den aanslaghefboom in den achtersten stand, laat het onderschild vallen, neemt z. n. het pikhouweel, steekt dit in den grond rechts achterwaarts van de richtboomen en begeeft zich naar zijn plaats.

B. Bij den caisson.

N°s. 2 en 4 lichten den langboom bij de handvatten uit de affuithaak, waarbij N°. 2 de veerende sluitklep naar beneden drukt.

De N°s. 2 en 4, geholpen door de N°s. 6 en 8, wenden z. n. den Caw. met den langboom naar voren, plaatsen hem 0,5 M. links van den Vm. en met de as 0,4 M. vóór de as van de affuit en kippen den Caw., daarbij zorgende, dat de langboom een weinig links van de richting naar het doel komt. N°s. 6 en 8 begeven zich daarna naar den voorwagen.

NB. Moet de Caw. nog met handen verplaatst worden, dan vatten N°s. 2 en 4 met één hand den langboombeugel en trekken met de andere hand

aan de voetplank. Geholpen door N°s. 6 en 8 en c. q. door de bediening van den Vm. brengen zij den Caw. op zijne plaats.

N°. 2 slaat de leuning naar boven en opent de deuren, is voor zooveel noodig N°. 4 behulpzaam bij het inhaken van de linker deur, neemt het tempeertoestel uit den Caw. (1), plaatst het op de daarvoor bestemde pin, draait de kruk van het tempeertoestel éénmaal om en verwijdert met de schop zoo noodig alles, wat de vrije beweging daarbij belemmert; vervolgens neemt hij zijn plaats bij het tempeertoestel in.

N°. 4 trekt den langboomsleutel uit en strijkt den langboom, hij licht de linker deur uit en haakt deze, geholpen door N°. 2 omgekeerd aan de rechter deur, hij haalt de leuning neer, totdat deze op de rechter deur steunt, neemt een schop en steekt deze in den grond rechts achterwaarts van de richtboomen. Vervolgens neemt hij zijne plaats bij den Caw. in.

De St.C. houdt toezicht bij de bovenstaande verrichtingen, hij neemt de noodige watten uit het affuitkistje voor zichzelf en de N°s. 1 t/m 4 en zet zich op de rechter zitplaats front naar achteren.

De bediening dekt zich.

40. Reglementaire bediening van het in batterij staande stuk.

A. Vuur met G., GKS., of GKT.

I. 1^e^. schot.

a. Richten en laden.

(1) Indien het tempeertoestel in het tempeerkistje is geborgen, neemt hij het toestel uit dat kistje en plaatst het op de daarvoor bestemde pin.

De commando's bevatten gegevens over de ondervolgende in de linker kolom genoemde punten, waartoe v. z. n. de aanwijzingen of Co's. van den rechter kolom worden gedaan:

Aanwijzing van doel of richtpunt.	(Doel) (op te noemen). (Richtpunt) (op te noemen). BEWEGEND DOEL. BEWEGEND DOEL VAN RECHTS (LINKS).
Gegevens voor de zijdelingsche richting.	STUK . . . . .
Gegevens voor de hoogterichting.	DIRECTE HOOGTERICHTING. TERREINHOEK . . . . .
Aanwijzingen voor het projectiel.	AFSTAND . . . . . . GRANAAT . . . . . . GRANAATKARTETS (1). SCHOK. TIJDSTELLING. REGELAAR . . . . .
Vuurwijze.	LANGZAAM VUUR. LAGENVUUR . . . . SECONDEN. SNELVUUR . . . . . SCHOTEN (SCHOT). SNELVUUR, SPREIDEN . . . . . SCHOTEN. SNELVUUR . . . . . SCHOTEN, VOORUITGAAND . . . . MAAL. SNELVUUR, SPREIDEN . . . . . SCHOTEN, VOORUITGAAND. . . MAAL.
Het laden.	LAADT.

Voorbeelden:

1. Infanterie tirailleurlinie.
   Stuk 0—0.

(1) Alleen bij overgang van G tot GK. vuur; niet bij den aanvang van een vuur.

Directe hoogterichting.
Afstand 18.
Regelaar 16.
Lagenvuur 5 sec.
Laadt

2. Kenbare boom.
Stuk 34—22.
Terreinhoek 197.
Afstand 24.
Schok.
Regelaar 18.
Langzaam vuur.
Laadt.

3. Kijker Batterij Comdt.
Stuk 14—25.
Terreinhoek 200.
Afstand 26.
Granaat.
Lagenvuur 10 sec.
Laadt.

4. Bewegend doel van rechts.
Nok landhuis.
Stuk 45—0.
Terreinhoek 210.
Afstand 17.
Regelaar 16.
Lagenvuur 5 sec.
Laadt.

Uit v. N°. 1 stelt de richtmiddelen, opent zoo noodig de bovenste schildopening en richt, z. n. met behulp van N°. 3. Na volbrachte richting verzekert N°. 1 — indien de St.C. commandeert:

HULPRICHTPUNT

— de zijdelingsche richting, en sluit daarna de schildopening. N°. 4 stelt zoo noodig de baak. Zoodra de richting gereed is, roept N°. 1 „K l a a r".

N°. 2 stelt het tempeertoestel voor afstand (c. q. schok) en regelaar en roept de verdeelingen af.

N°. 4 plaatst bij GK. vuur een patroon in het tempeertoestel, waarna N°. 2 de GK. tempeert en doorgeeft aan N°. 3.

Bij G. vuur geeft N°. 4 de patroon rechtstreeks aan N°. 3.

N°. 3 is N°. 1 z. n. behulpzaam bij het richten, maakt z. n. een gleuf voor de remschop, neemt daarna de patroon aan van N°. 2 of N°. 4 en laadt.

De St.C. geeft den afstand, opent het sluitstuk, draait de rem aan en commandeert zoo noodig „HULPRICHTPUNT". Zoodra het stuk tot vuren gereed is, waarschuwt de St.C. den S.C. (onderwijzer).

Bij directe richting op een bewegend doel blijft N°. 1 doorrichten.

b. Afvuren.

C°. VUREN.

De St.C. commandeert:

BUITEN DE RADEN.

waarop de bediening voor zooveel noodig ter zijde treedt. Zoodra dit is geschied, trekt de St.C. af.

Na het afgaan van het schot hernemen de N^os^. hunne plaatsen en verbetert N°. 1 de richting.

II. Volgende schoten.

a. Richten en laden.

Verandert geen der gegevens, dan wordt gecommandeerd:

LAADT.

Worden een of meer gegevens veranderd, dan worden alleen de wijzigingen gecommandeerd, doch steeds ook in de bovenaangegeven volgorde.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Voorbeeld:

Stuk 6 meer.
Terreinhoek 3 minder.
Afstand 30.
Regelaar 2 minder.
Laadt.

De St.C. geeft de nieuwe standen van richtmiddelen en tempeertoestel aan de Nos. 1 en 2 op. Zie punten 16, 20, 25 en 26.

Hierop geschiedt hetzelfde als voor het 1e schot.

Wordt overgegaan van GK. tot G. vuur of omgekeerd, dan wordt gecommandeerd:

GRANAAT
of GRANAATKARTETS.

Voorbeeld:

Stuk 2 meer.
Afstand 28.
Granaat.

Wordt overgegaan van GKS. tot GKT. of omgekeerd, dan wordt gecommandeerd:

TIJDSTELLING
of SCHOK.

b. **Afvuren.**

C°. VUREN.

Bij snelvuur trekt de St.C. zelf af. In andere gevallen commandeert hij:

STUK = VUUR

waarop N°. 1 aftrekt.

B. Het wijzigen van de zijdelingsche richting uitsluitend met het zijwaartsche draaiwiel.

C°. .....SLAGEN RECHTS (LINKS).

Wordt, wanneer de vuurmond in eene bepaalde richting staat, het bovengenoemde C°. gedaan, dan draait N°. 1 de monding het gecommandeerde aantal slagen naar rechts (links), zooals aangegeven door de pijl op het draaiwiel.

Moet hierna weder overgegaan worden tot richten met den richtkijker, dan volgt het

C°. RICHTEN.

C. Vuur op bewegend doel.

Bij directe richting op een bewegend doel blijft N°. 1 ook na het roepen „K l a a r" doorrichten.

Bij het vuren op een bewegend doel van rechts (links) wordt telkens, als de staart verplaatst moet worden, de wieg 40‰ uit het midden geplaatst, zoodanig dat de monding naar rechts (links) gaat.

Zie R. V. A. II, p. 80.

Is het kanon zijwaarts in den uitersten stand gekomen, dan draait N°. 1 de monding weer 100‰ naar rechts (links), en waarschuwt N°. 3 den staart 100‰ naar rechts (links) te verplaatsen. Zie punt 31.

Overige verrichtingen als bij vuren op een stilstaand doel.

D. Vuur met op 0 getempeerde GK.

a. R i c h t e n e n l a d e n.

C°. (D o e l) (Op te noemen).

GRANAATKARTETS 0.

LAADT.

De St.C. draait het kanon aan het afstandswiel geheel op, wijst ook aan N°. 3 het richtpunt aan en gaat na of het kanon zijdelings ongeveer in de richting staat.

N°. 1 richt met den kijker of den ondersten zoeker het kanon op den voet van het doel.

N°. 2 stelt het tempeertoestel op regelaar 18 en afstand 0, roept deze standen af; tempeert de patronen en geeft deze door aan N°. 3.

N°. 3 stelt het kanon op aanwijzing van den St.C. zijdelings in de richting, ontvangt de patroon van N°. 2 en laadt.

N°. 4 plaatst een patroon in het tempeertoestel.

b. Afvuren.

C°. VUREN.

De St.C. trekt af aan de rechter aftrekinrichting. Zie punt 6.

Dit vuur geschiedt altijd in snelvuur.

E. Vuur ophouden.

Om het vuur tijdelijk of geheel te doen ophouden, wordt gecommandeerd:

C°. HOUDT OP = VUUR.

De bediening dekt zich. De St.C. sluit den Vm. N°. 1 sluit de schildopening, zoo deze geopend is.

F. Ontladen.

C°. ONTLADEN.

De St.C. opent langzaam het sluitstuk. N°. 3 vat

zoo spoedig mogelijk den hulsrand aan en trekt de patroon uit den vuurmond. De St.C. sluit zoo noodig het stuk.

G. Munitiebergen.

C°. Bergt = Munitie.

Het kanon wordt z. n. ontladen en de munitie wordt geborgen, waarbij de GK. op 0 getempeerd en de G. op Z.V. gesteld worden.

De St.C. stelt de veiligheidsklink op „Veilig" en de afstandsschijf op 33.

N°. 1 stelt de wieg midden op de affuit, de verdeelingen der richtmiddelen op 0, den terreinhoekmeter en het hoogterondsel op 200.

N°. 2 stelt den regelaar op 16 en de afstandsverdeelingen op 30.

H. Bewakingstand.

C°. Bewakingstand.

De St.C. schrijft den kijkerstand met krijt op het schild.

Wil de onderwijzer (B.C.) na verandering van richting de stukken weder in dezen stand gericht hebben, dan commandeert hij opnieuw:

Bewakingstand.

Hierbij wordt de wieg zooveel mogelijk in het midden van de affuit geplaatst.

Verandert de bewakingstand, dan wordt gecommandeerd:

Nieuwe bewakingstand.

De St.C. veegt het getal, dat den bewakingstand

heeft aangegeven, uit en schrijft den kijkerstand, waarmede het stuk thans gericht staat, op het schild.

41. Verrichtingen van de bediening vóór het opleggen.

A. Bij den vuurmond.

N°. 3 schuift den aanslaghefboom naar voren, N°. 1 draait daarna aan het terreinhoekwiel het kanon zoo ver mogelijk af en sluit den wiegklauw; hij bergt den richtkijker, de beschermstang en c. q. het opzetverlengstuk in het affuitkistje en plaatst de opzetstop. N°. 3 klapt met behulp van N°. 4 het onderschild op, draait de rem los en bevestigt het pikhouweel.

Nadat de voorwagen is aangekomen bergt N°. 5 den draagband en verplaatst de richtboomen van den richtstand in den vervoerstand.

N°s. 1 en 3 lichten daarna aan de handvatten van de affuit, N°. 1 maakt den klembeugel los, N°s. 1 en 3, geholpen door N°. 5, klappen het achterstuk van de affuit om, N°. 1 haalt den klembeugel aan, N°. 3 zet het achterstuk van de affuit vast met de halfronde bout.

N°. 5 bevestigt het tempeerkistje op het omgeslagen achterstuk.

N°s. 1 en 3 blijven de affuit lichten.

B. Bij den caisson.

N°. 2 bergt het tempeertoestel in het tempeerkistje; hij helpt N°. 4 met het inhaken van de linker deur, sluit de deuren en bevestigt de leuning.

N°. 4 slaat de leuning op, herplaatst, geholpen door N°. 2, de linker deur, bevestigt de langboom weder, bergt de schop en is N°. 3 behulpzaam bij het opklappen van het onderschild.

Daarna kippen de N°s. 2 en 4 den achterwagen.

Nadat de voorwagen is aangekomen, lichten N°s. 2 en 4 den langboom.

42. Opleggen.

C°. VOORWAGENS = VOOR.

De onderwijzer wijst in de richting, waarin zal worden afgemarcheerd.

N°s. 1 t/m 5 handelen als in punt 41; daarna worden Vm. en Caw. voor zooveel noodig gewend en verplaatst.

Op aanwijzing van den korporaal worden de voorwagens met tweeën gewend en verder ter weerszijden langs affuit en Caw., en vóór affuit- en langboomoog gereden, waarna deze over de affuithaken worden gebracht.

Allen hernemen hunne plaatsen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

III. MAATREGELEN BIJ INCOMPLETE BEDIENING.

43. Bij het ontbreken van den St.C. worden de richthoeken gegeven door N°. 1 met het noodafstandswiel. Zie R. V. A. II, p. 32.

De standen van de richtmiddelen en het tempeertoestel worden door N°. 1 en N°. 2 z. m. zelf berekend dan wel gevraagd aan den S.C.

Bij lagenvuur en langzaamvuur kan de St.C. — zoo hij zich tijdelijk ergens anders moet ophouden — het geven van de richthoeken aan N°. 1 opdragen.

Bij het ontbreken van N°. 1 wijst de St. C. zoo mogelijk een geschikt kanonnier aan ter vervanging; is er geen, dan neemt hij zelf de verrichtingen van N°. 1 waar.

Bij het ontbreken van N°. 2 of N°. 4 worden de functies van N°s. 2 en 4 vereenigd.

N°. 3 wordt vervangen door N°. 4.

Bij zeer incomplete bediening handelt de St.C. naar omstandigheden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

IV. MAATREGELEN BIJ GEBREKEN AAN HET MATERIEEL.

44. *a.* **Terugloop.**

Bedraagt de terugloop meer dan 1.40 M. of blijft het kanon bij het in batterij loopen 5 cM. of meer achter, dan waarschuwt de St.C. den S.C.

Het stuk valt uit; de oorzaak wordt opgespoord.

Zie Handboek Hoofdstuk VI p. 56.

b. **Hoogterichting.**

Bij defect aan het toestel voor de hoogterichting wordt naar omstandigheden gehandeld.

Zie R. V. A. II, p. 33 en 34.

c. **Tempeertoestel.**

Bij gebrek aan een tempeertoestel worden de buizen getempeerd met den tempeersleutel.

Is een andere regelaarstand gecommandeerd dan 18, dan moet de te geven tempeering aan een ander stuk worden gevraagd.

Zie punt 27.

d. **Weigeringen.**

Zie Handboek Hoofdstuk VI p. 56.

e. **Automatische beweging van het sluitstuk.**

Wanneer door breken van veeren of van den aanslaghefboom het openen en sluiten niet meer automatisch plaats heeft, moet dit met de hand geschieden.

Zie Handboek Hoofdstuk VI p. 10 en 47.

V. MAATREGELEN BIJ HET VUREN EN BIJ EXERCITIE.

---

a. **Scherp vuur.**
Zie Handboek Hoofdstuk VI p. 55—57.

b. **Vuur met losse schoten.**
Zie Handboek Hoofdstuk VI p. 10 en 58.

c. **Exercitie.**
Zie Handboek Hoofdstuk VI p. 10, 44, 47.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

Fig. 1.
Met éénen.

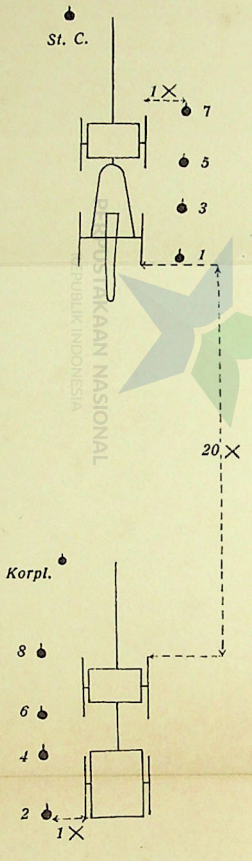

Fig. 2.
Met tweeën.

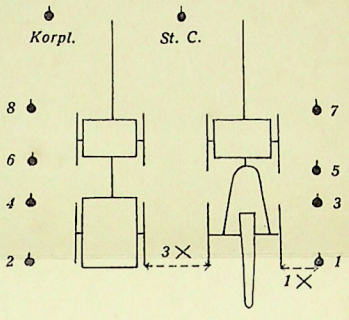

Fig. 3.

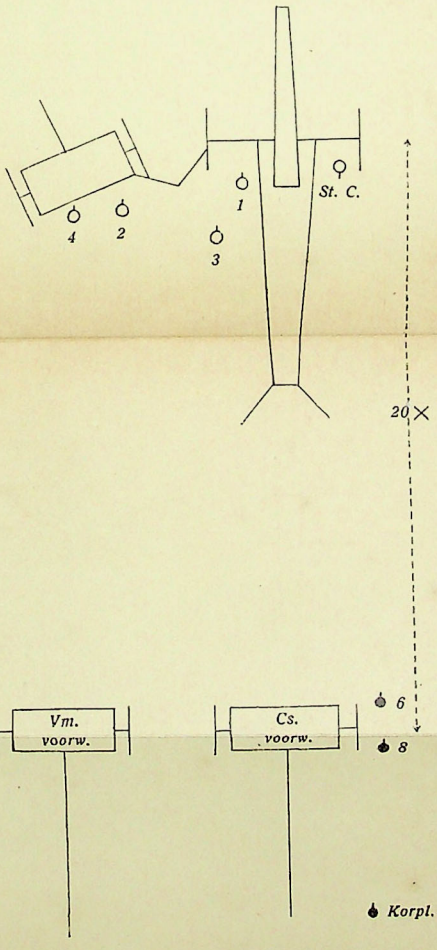

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

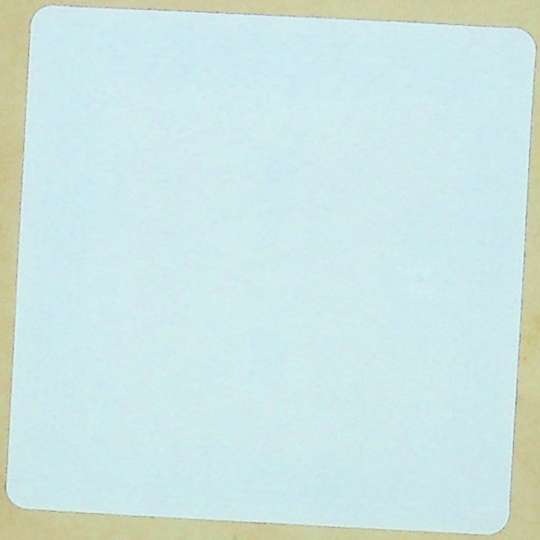

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA